

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 OSLO

Saksbehandler: Hilde Wahl Moen
Direkte telefon: 73567134
Dato: 20.01.2025
Saksnummer: 24/3448 - 3
Arkivkode: 008
Deres referanse:

Høring - forslag til lov om endringer i jordskiftelova - inndeling i jordskiftesokn og rettssteder

Det vises til departementets brev av 10.desember 2024 vedlagt et høringsnotat hvor det foreslås å lovfeste jordskifterettens rettssteder. Høringsfristen er 21.januar 2021.

Denne høringen er en parallell til Justis- og beredskapsdepartementets høring vedrørende lovfesting av tingrettens rettskretser og faste rettssteder gjennom forslag til nye bestemmelser i domstolloven §§ 24 og 25.

Landbruks- og matdepartementet legger til grunn at hensynet til rettsikkerhet og tilgang til domstolene tilsier at ansvaret for domstolstrukturen bør overføres til Stortinget og fastsettes i lov, og at disse prinsippene også gjelder for jordskifterettene. Domstoladministrasjonen er enig i at ansvaret for domstolstrukturen bør overføres til Stortinget og at dette også skal gjelde for jordskifterettene

Om lovfesting av rettsstedene og jordskiftesoknene

Landbruks- og matdepartementet foreslår at jordskifteloven § 2-1 får et nytt første ledd som skal gjelde jordskifterettens rettssteder. Forslaget er at bestemmelsen bygges opp på samme måte som forslaget til ny § 24 i domstolloven. Det innebærer at løsningen på dette punkt vil bli lik for jordskifterettene og tingrettene, men vil fremgå av ulike lover. Departementet foreslår videre å lovfeste en formulering i jordskifteloven § 2-1 andre ledd som tilsvarer gjeldende domstollov § 25 første ledd annet punktum. Forslaget innebærer at forskriftskompetansen opprettholdes, men at endringer i jordskiftesokn skal forelegges Stortinget. Departementet ber likevel om en tilbakemelding på om listen over de enkelte kommuner som tilhører de enkelte rettskretser skal fremgå av loven.

På prinsipielt grunnlag støtter Domstoladministrasjonen departementets forslag til lovteknisk løsning for lovfesting av rettsstedene og at endringer i jordskiftesokn skal forelegges Stortinget. Vi er også enig i at det er unødvendig at de enkelte kommunenavn skal fremgå av loven og at dette hører hjemme i forskrift.

Dagens struktur i jordskifterettene

Domstolkommisjonen i NOU 2019:17 pekte tydelig på at det var behov for endringer i jordskifterettens struktur og begrunnet dette i all hovedsak med de momentene som er beskrevet for tingrettene. I tillegg fremhevet kommisjonen noen utfordringer som gjør seg særlig gjeldende for jordskifterettene: organisatorisk sårbarhet, strukturell ineffektivitet og endrede forventninger. Kommisjonens forslag til struktur for jordskifterettene var i stor grad tilpasset tingrettens rettskretser og rettssteder og uten at det ble gjort en nærmere samfunnsøkonomisk konsekvensanalyse av hva forslagene knyttet til jordskifterettene ville føre til.

Ny struktur i jordskifterettene trådte i kraft i perioden mai til juni 2021. Alle tidligere rettssteder ble opprettholdt og 34 jordskifteretter ble samlet til 19 jordskifteretter. Kun 10 jordskifteretter ble omfattet av vedtaket gjennom utvidelse av rettskretsen. Disse nye rettskretsene har fra to til tre rettssteder med et samlet lederteam for alle rettssteder.

Domstoladministrasjonen gjennomførte en evaluering av struktur i de aktuelle jordskifteretter i 2022. Allerede etter så kort tid ble det gitt tilbakemelding om positive effekter m.h.t. bedre ressursutnyttelse på tvers av rettsstedene, positiv opplevelse av større fagmiljø og mindre sårbarhet ved sykdom, fravær m.m. Den positive utviklingen har også gitt en effekt i form av redusert saksbehandlingstid, jf. mål for saksbehandlingstid som er innført fra 1.1.2024 i jordskifterettene.

Til tross for de gjennomførte strukturendringer har jordskifterettene fremdeles store utfordringer, særlig når det gjelder rekruttering til jordskifterettsleder- og jordskiftedommerstillinger. Utfordringene er særlig store i Nord-Norge, hvor det i tillegg også er krevende å rekruttere til dommerfullmektigstillinger og ingeniørstillinger.

De seks jordskifterettene i Hålogaland dømme er små og sårbare enheter med en gjennomsnittlig bemanning på fem medarbeidere, hvor Finnmark jordskifterett er den minste med tre medarbeidere inkludert jordskifterettsleder som også er enedommer. Flere av jordskifterettene har restanser og er avhengig av bistand fra andre jordskifteretter som har ledig kapasitet. Domstoladministrasjonen er for øvrig kjent med at de aktuelle jordskifterettene ønsker en nærmere gjennomgang av domstolstrukturen.

Det er Domstoladministrasjonens vurdering at det i deler av landet, særlig i Nord-Norge, kan være behov for å gjøre visse endringer i jordskifterettens struktur. Det bør derfor gjøres en vurdering av om enkelte av dagens jordskiftesokn bør utvides og slås sammen. Det kan også være behov for å vurdere andre og nye rettssteder bl.a. av hensyn til tilgjengelighet og rekruttering. Domstoladministrasjonen vil derfor frarå en lovfesting på det nåværende tidspunkt og ber departementet i stedet ta initiativ til en prosess hvor jordskifterettens struktur utredes like grundig som for tingrettene. Om ønskelig kan Domstoladministrasjonen bidra med sin kompetanse i en slik prosess.

Andre forhold

Som følge av siste strukturendring i tingrettene vil noen tingretter skifte navn. Viken fylke er oppløst og flere offentlige instanser, herunder Statsforvalteren, har endret navn som følge av dette. Stadig flere jordskifteretter er eller planlegges samlokalisert med en tingrett. I sum betyr dette at man også bør ha en gjennomgang av navn på de ulike jordskifteretter. Dette gjelder særlig jordskifterettene i tidligere Viken og Innlandet. Det er viktig at tingretter og jordskifteretter som er samlokalisert og med langt på vei samme rettskrets viser til samme geografiske område i domstolnavnet. Dette vil gjelde for eksempel gjelde for Vestre Viken jordskifterett og Østre Innlandet jordskifterett som bør hete hhv. Buskerud jordskifterett og Hedmarken og Østerdal jordskifterett. Det kan også stilles spørsmål ved om landet største jordskifterett fortsatt bør hete Oslo og Østre Viken jordskifterett. Fra tidligere er departementet kjent med at Haugalandet og Sunnhordland jordskifterett ønsker å endre domstolnavn slik at dette blir likt med navnet til Haugaland og Sunnhordland tingrett. Selv om navn på jordskifteretter ikke er en del av denne høringen, er vi kjent med at flere jordskifteretter vil komme med konkrete innspill til nye navn. Også dette tilsier etter vårt syn at man bør avvente en lovfesting på det nåværende tidspunkt, slik at innspillene kan behandles på en ordinær måte i form av en ny høring.

Med

Med hilsen

Solveig Moen
avdelingsdirektør

Hilde Wahl Moen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.